

2016-17
(Dec SEM-III)

Total No. of Questions : 9+9+9] [Total No. of Printed Pages : 7
(1126)

**M.Ed. (General) IIIrd Semester (1125)
Examination**

8254

EDUCATIONAL TECHNOLOGY AND ICT-III

Paper : II C14-EDT-III

(In All Mediums)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 70

Note :- (i) Attempt *one* question each from Unit-I, II, III
and IV.

(ii) Question No. 9 in Unit-V is compulsory.

(iii) All questions carry equal marks.

Unit-I

1. What do you mean by Educational Technology ?
Discuss the development of various perspectives of
Educational Technology.
2. Elaborate the contribution of various institutions of
Education Technology like CIET, EMRC in India.

A-493

(1)

Turn Over

Unit-II

3. What do you mean by Teaching ? Discuss various activities specified in different phases of teaching.
4. What are the elements of Models of Teaching ? Compare Concept Attainment and Advance Organize Model w.r.t. Syntax, Social System and Support System.

Unit-III

5. What is theoretical rationale of Programmed Instruction ? Differentiate Linear and Mathematics style of Programming.
6. Discuss the scope and application of Print and Electronic Media in Education with special emphasis on MOOCS.

Unit-IV

7. Elaborate the process of communication. Explain various barriers in communication.
8. Discuss the concept of ICT. Elaborate its need in the present context and discuss barriers to effective use of ICT.

A-493

(2)

6. MOOCS ਉੱਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿੰਟ ਅਤੇ ਇਲੈਕਟਰੋਨਿਕ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦੱਸੋ ।

ਇਕਾਈ-IV

7. ਸੰਚਾਰ ਦੀ ਪਰਿਕ੍ਰਿਆ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਵਰਣਨ ਕਰੋ । ਸੰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਭਿੰਨ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ ।
8. ICT ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ । ਵਰਤਮਾਨ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਲੋੜ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ICT ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਕਾਰੀ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ ।

ਇਕਾਈ-V

9. ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿਓ :
 - (i) ਸਿੱਖਿਅਕ ਤਕਨੀਕ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ ।
 - (ii) ਫਲੇਂਡਰ ਦੁਆਰਾ ਪਰਸਪਰ ਅਧਿਐਨ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਵਿਭਿੰਨ ਸ਼ਰੇਣੀਆਂ ਕੀ ਹਨ ? ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕਰੋ ।
 - (iii) ਰੇਖਾਤਮਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਿੰਗ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਪੜਾਅ ਦੱਸੋ ।
 - (iv) ਈ-ਲਰਨਿੰਗ ਅਤੇ ਐਮ-ਲਰਨਿੰਗ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਦੱਸੋ ।

A-493

(7)

ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਧਿਅਮ

- ਨੋਟ:- (i) ਹਰ ਇੱਕ ਇਕਾਈ I, II, III ਅਤੇ IV ਤੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ ।
- (ii) ਇਕਾਈ V ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 9 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ।
- (iii) ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਸਮਾਨ ਹਨ ।

ਇਕਾਈ-I

1. ਸਿੱਖਿਅਕ ਤਕਨੀਕ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ? ਸਿੱਖਿਅਕ ਤਕਨੀਕ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ ।
2. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ CIET, EMRC ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਿਆ ਤਕਨੀਕ ਦੀਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ ।

ਇਕਾਈ-II

3. ਸਿੱਖਿਆ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ? ਸਿੱਖਿਆ ਦੀਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਵਿਭਿੰਨ ਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ ।
4. ਸਿੱਖਿਆ ਮਾਡਲ ਦੇ ਤੱਤ ਕੀ ਹਨ ? ਸਿਨਟੈਕਸ, ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਅਤੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਧਾਰਣਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਗਠਨ ਮਾਡਲ ਦੀ ਤੁਲਣਾ ਕਰੋ ।

ਇਕਾਈ-III

5. ਨਿਯੋਜਿਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਦਾ ਤਰਕਾਧਾਰ ਸਿਧਾਂਤ ਕੀ ਹੈ ? ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਿੰਗ ਦੀ ਰੇਖਾ ਅਤੇ ਗਣਿਤ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਦੱਸੋ ।

A-493

(6)

Unit-V

9. Attempt all the questions :

- (a) Discuss types of Educational Technology in brief.
- (b) What are the various categories in Interactions Analysis by Flander ? Elaborate in brief.
- (c) Explain various steps of development of Linear programming.
- (d) Differentiate e-Learning and m-Learning.

A-493

(3)

Turn Over

(हिन्दी माध्यम)

- नोट :- (i) प्रत्येक इकाई I, II, III तथा IV से एक-एक प्रश्न कीजिए।
(ii) इकाई V में प्रश्न संख्या 9 अनिवार्य है।
(iii) सभी प्रश्नों के अंक समान हैं।

इकाई-I

1. शैक्षणिक तकनीक से आप क्या समझते हैं ? शैक्षणिक तकनीक के विभिन्न परिप्रेक्ष्यों के विकास की व्याख्या कीजिए।
2. भारत में CIET, EMRC की तरह शिक्षा तकनीक की विभिन्न संस्थाओं के योगदान का वर्णन कीजिए।

इकाई-II

3. शिक्षण से आप क्या समझते हैं ? शिक्षण की विभिन्न अवस्थाओं में विशिष्टीकृत विभिन्न क्रियाओं की व्याख्या कीजिए।
4. शिक्षण मॉडल के तत्व क्या हैं ? सिन्टेक्स, सामाजिक व्यवस्था तथा समर्थन व्यवस्था के सन्दर्भ में अवधारणा प्राप्ति तथा अग्रिम गठन मॉडल की तुलना कीजिए।

A-493

(4)

इकाई-III

5. नियोजित निर्देशन का सैद्धान्तिक तर्काधार क्या है ? प्रोग्रामिंग की रेखीय तथा गणितीय शैली में अन्तर बताइए।
6. MOOCS पर विशेष जोर देते हुए शिक्षा में प्रिन्ट तथा इलेक्ट्रॉनिक मीडिया के क्षेत्र तथा अनुप्रयोग बताइए।

इकाई-IV

7. संचार की प्रक्रिया का विस्तृत वर्णन कीजिए। संचार में विभिन्न बाधाओं की व्याख्या कीजिए।
8. ICT की विचारधारा की व्याख्या कीजिए। वर्तमान संदर्भ में इसकी आवश्यकता का वर्णन कीजिए तथा ICT के प्रयोग पर प्रभावी रुकावटों की व्याख्या कीजिए।

इकाई-V

9. सभी प्रश्नों के उत्तर दीजिए :
(i) शैक्षणिक तकनीक के प्रकारों की संक्षेप में व्याख्या कीजिए।
(ii) फ्लेण्डर द्वारा अन्तःक्रिया विश्लेषण में विभिन्न श्रेणियाँ क्या हैं ? संक्षेप में वर्णन कीजिए।
(iii) रेखीय प्रोग्रामिंग के विकास के विभिन्न चरण बताइए।
(iv) ई-अधिगम तथा एम-अधिगम में अन्तर बताइए।

A-493

(5)

Turn Over